Arvot ja ihmissuhteet sukupolvenvaihdoksessa

Omistajanvaihdoskoulutus Haapajärvi, 18.11.2026, Katja Leppälä, työkykyneuvoja, Mela

Mela

Arvot – Mikä meille on tärkeää?

- Omistajanvaihdos ei ole vain omaisuuden ja vastuun siirtämistä
- Muutos myös perheen rooleissa, identiteetissä, päätösvallassa ja ihmissuhteissa

  - Arvot - Mikä meille on tärkeää? Minkä mukaan haluamme toimia?
  - Odotukset – Mitä minä odotan tulevalta ja mitä oletan muiden odottavan?
  - Roolit – Mistä minä luovun ja mitä minä otan vastuulleni?
  - Ihmissuhteet – Miten haluamme kohdella toisiamme myös muutoksen keskellä?

- Mitä muutoksen jälkeen on ihmisten välillä?

OV on suuri käännekohta osapuolien elämässä

- OV valmistellaan usein hyvin tiedon tasolla ja toiminnan tasolla
- Kriisi- ja muutoskohtiin liittyy monenlaisia tunteita
- Tunteita ei ole helppo kohdata ja sanoittaa, jolloin ne ohitetaan
  - Saatetaan kokea, että omat tunteet ovat vääriä tai loukkaavia
- Erilaisten toiveiden ja odotusten puheeksi ottamisen haasteet -> virheellisiä tulkintoja ja oletuksia
- Käsittelemättä jääneet tunteet voivat ajan kuluessa kasvaa konflikteiksi osapuolten välillä.
- Avoin ja kunnioittava keskustelu tärkeää!

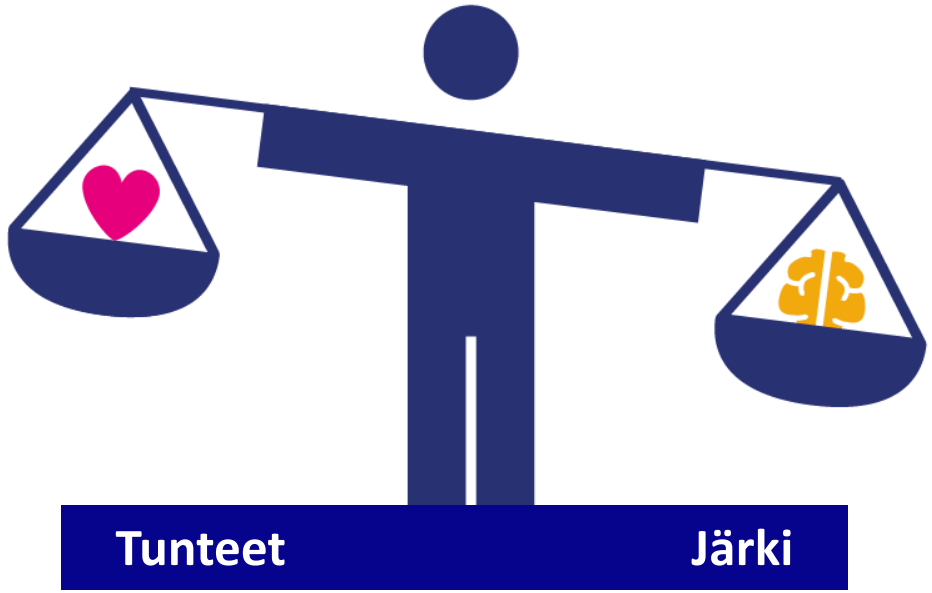

Mistä pitäisi keskustella



- Keskustelu tarpeen mm:
  - Odotuksista ja peloista, arvoista ja asenteista
  - Käytännön järjestelyistä, esim. asumisjärjestelyt, vastuunjako, päätösvallan siirtyminen
  - Puolison roolista, kodin säännöistä ja rajoista
  - Työn ja vapaa-ajan merkitys

- Miten pidämme huolta siitä, että tila siirtyy mutta ihmissuhteet säilyvät?

Luopujan henkinen valmistautuminen muutokseen

Luopujan näkökulma

- Luopuminen elämäntyöstä voi herättää monenlaisia tunteita: ylpeyttä, helpotusta, mutta myös haikeutta ja epävarmuutta.
- Maatilan työ on usein sidottu identiteettiin – "kuka olen, jos en enää ole tilallinen?”
- On tärkeää pohtia ajoissa: millaista elämää haluan vaihdoksen jälkeen? Mitä teen ajalla, joka vapautuu?
- Keskustelut perheen, jatkajan ja asiantuntijoiden kanssa auttavat jäsentämään omaa roolia siirtymävaiheessa.



Jatkajan henkinen valmistautuminen muutokseen

Jatkajan näkökulma

- Uuden roolin ottaminen voi herättää monenlaisia tunteita: ylpeyttä, innostusta, mutta myös epävarmuutta osaamisesta ja jaksamisesta.
- Maatilan työ on usein sidottu identiteettiin – "Täytänkö kriteerit?"
- Katse tulevaisuuteen: Mihin kaikkeen jaan aikani? Mitä muuta olen kuin maatalousyrittäjä?
- Riskienhallinta: mistä saan tukea ja apua, kun sairastun tai tulee perheenlisäystä?



Onnistunut OV-keskustelun lopputulos



- Tavoitteena on mahdollisimman tyytyväiset ihmiset ja maatalousyrittäjät
- Tunnistetaan vastuu omasta toiminnasta – hyväksytään myös se, että kaikki ei mene oman mielen mukaan – kyky hyväksyä tilanne ja jatkaa elämäänsä
  - Toimivat perhesuhteet kestävät myös ajoittaiset erimielisyydet
- Ajatellaan etukäteen vaihtoehdot
  - Jos edellytyksiä jatkaa tilanpitoa menestyksekkäästi ei ole, onnistunut lopputulos voi olla se, että kukaan ei jatka, vaan harkitaan muita vaihtoehtoja
  - Vältytään asettamasta itseään tilanteeseen, johon ei aidosti ole halunnut
- Kun olemme yhdessä onnistuneet käymään hankaliakin asioita läpi, onnistumme myös kasvamaan ihmisinä ja vahvistamaan keskinäisiä suhteitamme
  - Keskinäinen luottamus lisääntyy
- Kiitollisuus

Auttaisiko ulkopuolinen keskustelukumppani?

- Melan työkykyneuvojat auttavat myös SPV-keskusteluissa
  - hankalien kysymysten esille nostaja
  - huolehtii, että kaikkien näkemykset tulevat kuulluiksi
  - auttaa vaihtoehtojen kartoittamisessa ja avartamisessa
  - Mahdollisuus myös psykologiseen tukeen ostopalvelusitoumuksella

https://www.mela.fi/alueelliset-asiakaspalvelutiimit/



Kiitos!

Seuraa meitä

Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela

@melaturva

Apurahansaajien Mela

@melaviestinta

Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela

Mela

mela.fi